

PRENUMERATA.

Rocznie 86 Mk., Kr. 66,
półrocznie 48 Mk., Kr. 33,
kwartalnie 24 Mk., Kr. 16.50.

ZA GRANICĄ:

Rocznie 48 mk., półrocznie 24 mk., kwartalnie 12 mk.

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

WYCHODZI CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

OGŁOSZENIA.

Opłata za wiersz drobnygo pisma (petit) po łok. 500 1 mk.

Numer pojedynczy 20 fenigów.

Redakcja i Administracja Miodowa Nr. 20.

Redakcja otwarta od 9 — 3 p. p.

Redaktor przyjmuje od 1 — 2 p. p.

Telef. red. 44-05. Telef. admin. 44-50.

DZIAŁ URZĘDOWY.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Kolei Żelaznych

o trybie postępowania z osobami, podróżującymi koleją bez biletów lub z biletami niewłaściwymi.

Na mocy dekretu z d. 7 lutego 1919 r. i w porozumieniu z Ministerstwami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu postanawiam, aby z dniem 15 maja r. b. na kolejach Dyrekcji Warszawskiej i Radomskiej stosowane były przepisy następujące:

1. Osoby, podróżujące koleją, winny posiadać odpowiednie bilety przejazdowe, okazywane na każde żądanie właściwych funkcjonariuszów.

2. Podróżny, który nie może okazać ważnego na przejazd biletu, winien zapłacić potrójną cenę biletu za przejechaną przestrzeń, jeżeli zaś stacja wyjazdu nie może być ustalona, począwszy cenę biletu za całą przestrzeń, przebytą przez pociąg, w każdym jednak razie nie mniej, niż 10 mk., względnie 20 koron.

3. Podróżny, który zajął miejsce w klasie wyższej, niż ta, do której uprawnienia posiadany przezeń bilet, lub w pociągu o droższej taryfie, winien uiścić począwszy różnicę pomiędzy ceną należną a uiszczoną, jednakże nie mniej, niż 10 mk., względnie 20 koron.

4. Podróżny, odmawiający natychmiastowej zapłaty należności, o jakich wyżej (poz. 2 i 3) mowa, będzie usunięty z pociągu na najbliższej stacji, gdzie będzie sporządzony protokół, celem pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej na zasadzie praw obowiązujących (art. 139 K. K.).

5. Kto, nie mając zamiaru wyjechania, zajmie miejsce w pociągu, przygotowanym do odjazdu, winien zapłacić 6 mk. względnie 12 kor. i pociąg natychmiast opuścić pod skutkami wyżej (poz. 4) przewidzianymi.

Kierownik Ministerstwa:

(—) J. Eberhardt.

Warszawa, 5 kwietnia 1919 r.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Przemysłu i Handlu w przedmiocie ustanowienia Zarządu Państwowego nad Akcyjnym Towarzystwem Olkuskich Zakładów wyrobów sztanconych i emaljowanych „Westen“.

Na mocy punktu 3 art. 1 i punktu b. art. 2 Dekretu z dnia 16 grudnia 1918 r. ustanawiam Zarząd Państwowy nad Akcyjnym Towarzystwem Olkuskich Zakładów wyrobów sztanconych i emaljowanych „Westen“.

Zarządcą państwowym powyższego przedsiębiorstwa mianuję inżyniera Andrzeja Woźniaka.

Minister Przemysłu i Handlu:

w/z.

(—) Strasburgier.

Szef Sekcji:

(—) Cz. Klarner..

Warszawa, dnia 2-go maja 1919 r.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu w przedmiocie opłat skarbowych od umów ubezpieczenia.

Na podstawie ustępu 12 art. 4 dekretu z dnia 7 stycznia 1919, Dz. pr. Nr. 7, poz. 105, zarządzam:

Art. 4 powołanego dekretu otrzymuje ze względu na rozporządzenie Ministra Skarbu z 1 marca 1919 r., „Monitor Polski“ Nr. 51, brzmienie następujące:

„1) Główny przedstawiciel ubezpieczającego (art. 4 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 1 marca 1919 r., „Monitor Polski“ Nr. 51) obowiązany jest prowadzić wykaz opłat. Wykaz ten zawierać ma rubryki dla uwidocznienia:

1. pozycji;
2. znaku umożliwiającego odszukanie odnośnej sprawy w księgach lub aktach przedstawiciela;
3. daty wystawienia polisy przez głównego przedstawiciela lub podpisania przezeń polisy, wystawionej za granicą;
4. wysokości premji;
5. czasu trwania ubezpieczenia;
6. sumy, stanowiącej podstawę wymiaru;
7. opłaty;
8. uwag;

2) W rubryce pierwszej z początkiem każdego roku kalendarzowego rozpoczyna się nowa numeracja.

3) Zapisanie umowy do wykazu opłat nastąpić ma w tym samym miesiącu, w którym główny przedstawiciel wystawił polisę, względnie podpisał polisę wystawioną za granicą.

4) Ustęp 3 stosuje się analogicznie do zmiany określonej w ust. 2 artykułu 1.

5) Najpóźniej do końca czwartego miesiąca po upływie tego miesiąca, w którym polisę zapisano do wykazu opłat (ust. 3), należy wnieść do kasy państwowej sumę kwot, obliczonych w rubryce 7 wykazu opłat za miesiąc odnośny. Od tej sumy wolno potrącić kwoty, przypadające na polisy stornowane, jeżeli przy tych polisach premji nie pobrano wcale lub pobraną zwrócono; należy w takim razie załączyć wykaz pozycji stornowanych.

6) W polisie należy uwidocznnić kwotę uiszczonej opłaty.

7) Jeżeli nie było współdziałania przedstawiciela (ust. 2 art. 3), natenczas opłata ma być uiszczona w razie przewiezienia polisy do obszaru, na którym niniejszy dekret obowiązuje. Uiszczenie ma nastąpić w ciągu dwóch tygodni przez naklejenie marek stemplowych i skasowanie ich przez władzę skarbową pierwszej instancji.

8) Postanowienia niniejszego artykułu, dotyczące polis, stosują się również do innego rodzaju dowodów, stwierdzających zawarcie (przedłużenie) umowy ubezpieczenia.

9) Przepisy artykułu niniejszego mogą być zmienne w drodze rozporządzenia.“

Minister Skarbu:

(—) Karpiński.

Szef Sekcji:

(—) Kozubowski.

Warszawa, dnia 1 maja 1919 r.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Spraw Wewnętrznych do ustawy o rzeczowych świadczeniach wojennych z 11 kwietnia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 32, poz. 264 z roku 1919.

(Dokończenie).

Art. VIII. Miejsce, termin i sposób uskutecznienia świadczenia.

Jeżeli przedmiot świadczenia nie będzie użyty na miejscu, gdzie się znajduje, w takim razie ma być dostawiony do miejsca siedziby władzy powiatowej, chyba, że w odnośnym zarządzeniu inaczej wyraźnie będzie postanowione.

Termin i sposób uskutecznienia świadczeń będzie ustalony, bądźto w osobnych rozporządzeniach, bądźto od wypadku do wypadku.

Art. IX. Organa przeprowadzające wykonanie świadczeń wojennych.

Organami przeprowadzającymi wykonanie świadczeń wojennych, są władze, wyszczególnione w art. III niniejszego rozporządzenia.

Dostarczone na miejsce dostawy przedmioty świadczenia wojennego odebrane zostaną przez organa wojskowe. Organa te oznaczone zostaną w szczegółowych rozporządzeniach, względnie poszczególnych zarządzeniach.

W bezpośrednim terenie operacji wojennych, w braku na miejscu cywilnych władz administracyjnych lub w wypadkach, grozących niebezpieczeństwem zwłoki dla operacji wojennych, komendanci oddziałów uprawnieni są do żądania nieodczuwanych świadczeń wprost od poszczególnych osób, obowiązani są jednak dobrać sobie dwóch mężów zaufania z pośród ludności miejscowej. Wszelkie nadużycie tego uprawnienia podpadałoby pod rygor ostatniego ustępu art. 15 ust. o rzecz. świadczeniach wojennych.

Art. X. Pomoc wojska władzom cywilnym w przeprowadzeniu świadczeń wojennych.

Pomoc wojska władzom cywilnym w przeprowadzeniu świadczeń wojennych może polegać na udzieleniu asystencji władzom cywilnym (dekret o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych z 2/1 1919, Dz. Pr. Nr. 1, Poz. 80 z 3/1 1919 i Rozkaz Min. Spr. Wojsk. z 4/II 1919, zatwierdzony przez Radę Ministrów 30/I 1919, Dz. R. W. Nr. 14, poz. 520 z r. 1919) lub na bezpośrednim przeprowadzeniu świadczeń wojennych, a to za porozumieniem Ministerstwa Spraw Wojskowych z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

Art. XI. Zapłata za świadczenia wojenne.

A. Przedmioty cennikowe:

Dla przedmiotów stale zapotrzebowanych w większych ilościach przez wojsko ogłaszane będą cenniki. Cenniki te, w myśl art. 9 ust. o rzecz. świad. woj., ustalone będą:

- a) w Kraju przez Ministerstwo Spraw Wojskowych,
- b) na terenie wojennym przez Główne Kwartiermistrzostwo, zawsze w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu i innymi interesowanymi Ministerstwami, a to na podstawie opinji reprezentacji organizacji rolniczych, rękodzielniczych, handlowych i przemysłowych.

Cenniki te ważne będą aż do ich ewentualnej późniejszej zmiany, a obowiązywać będą dla terytoriów, dla których ogłoszone zostaną.

B. Przedmioty, dla których nie ustalono cennika:

Dla poszczególnych przedmiotów świadczenia wojennego, dla których cennika nie ustalono, mogą być powoływane przez Ministerstwo Spraw Wojskowych łącznie z interesowanymi Ministerstwami i reprezentacjami organizacji zawodowych specjalne Komisje Szacunkowe.

Gdyby takiej Komisji nie ustanowiono, w takim razie dla oszacowania przedmiotów bezcennikowych właściwymi są powiatowe (miejskie) komisje świadczeń wojennych, ustalone w art. V niniejszego rozporządzenia.

C. Sposób wypłaty:

Gotówkowe wypłaty za świadczenia wojenne następują albo bezpośrednio przez organ wojskowy, odbierający świadczenia wojenne — do rąk osoby, która uskuteczniła świadczenie, albo też organ wojskowy wystawia asygnatę kasową. Asygnaty te płatne są natychmiast w przynależnych Powiatowych Kasach Skarbowych. Na terenie operacyjnym, tam, gdzieby Powiatowe Kasy Skarbowe nie były zorganizowane, względnie były nieczynne, wypłata asygnat następuje w Kasach Powiatowych Komend Etapowych.

Asygnaty mogą być oddzielne albo zbiorowe. Bezpośrednia wypłata, t. j. nie za pośrednictwem asygnat kasowych, winna nastąpić w obecności przedstawiciela państwowego lub autonomicznej władzy administracyjnej. Gdyby to na terenie wojennym natrafiało na szczególniejsze trudności, w takim razie wypłata winna nastąpić, w miarę możliwości, w obecności dwóch innych mieszkańców danej miejscowości.

Nikt nie ma prawa odmówienia przyjęcia zapłaty bezpośredniej, względnie asygnaty kasowej. Gdyby, mimo to odmówiono przyjęcia, gotówka, wzgl. asygnata, będzie złożona w Urzędzie Gminnym, względnie powiatowym.

W razie bezpośredniej wypłaty, otrzymującemu zapłatę przysługującą prawo żądania poświadczania, stwierdzającego, jaką kwotę i za co mu wyplacono.

Każdy z otrzymujących zapłatę w gotówce, względnie asygnać, obowiązany jest podpisać pokwitowanie. Nieumiejący pisać umieszczają, obok nazwiska swego, napisanego przez inną osobę, która również podpisuje się winna, znak ręczny (krzyżyk, kółko).

D. Kwity rekwizycyjne.

Pokrywanie świadczeń wojennych kwitami rekwizycyjnymi dopuszczalne jest jedynie na terenie wojennym operacyjnym i to tylko w wypadkach wyjątkowych.

Do wystawiania kwitów rekwizycyjnych uprawnione są Dowódcy okręgów etapowych i instytucje, określone w art. II lit. B. 3 niniejszego rozporządzenia.

Wypłaty kwitów rekwizycyjnych, w zastępstwie Intendantur wojskowych okręgów generalnych, dokonywać będą Powiatowe Kasy Skarbowe, względnie Powiatowe Komendy Etapowe.

Art. XII. Komisje rekwizycyjne.

Rozporządzenia wykonawcze do ostatniego ustępu art. 10, dalej do art. 11 i 12 ust. o rzecz. świad. woj. będą wydane oddzielnie.

Art. XIII. Przekroczenia obowiązku świadczeń wojennych.

Do wkraczania, w razie podejrzenia o niedopełnienie obowiązku świadczeń wojennych, uprawnionymi są wszystkie władze i organa bezpieczeństwa i skarbowe, jak również władze i organa wojskowe. Obowiązane są one bezzwłocznie o swych spostrzeżeniach donieść powiatowej władzy administracyjnej I Instancji. W razie zakwestjonowania przedmiotu, zatajonego, należy posiadaczowi zakwestjonowanego przedmiotu wystawić potwierdzenie, w którym powinno być podane, co i w jakiej ilości mu zakwestjonowano; przedmiot zakwestjonowany należy odstawić do państwowej władzy administracyjnej I Inst., a w razie trudności transportowych lub niestosunkowo wysokiego kosztu — do urzędu gminnego.

Gdyby na terenie wojennym nie było zorganizowanych państwowych władz administracyjnych, należy wydanie orzeczenia, po myśli art. 15 ust. 2 ust. o rzecz. świad. woj., w zastępstwie Władz administracyjnych, do powiatowych Komend Etapowych. Od orzeczeń tych Komend przysługuje prawo rekursu, — (przy zachowaniu 14-dniowego terminu, ustalonego w art. 15 ust. 2 ust. o świad. woj.) do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

W wyjątkowych wypadkach, w celu zapobieżenia uchyleniu się przestępcy od świadczenia i kary, lub w razie konieczności dania przykładu odstrasającego, państwowej władzy administracyjnej I Inst., względnie Komendantowi Pow. Kom. Etap., przysługuje prawo, nawet w razie zgłoszenia rekursu, natychmiast zarządzić wykonanie orzeczonej przez się kary. W wypadkach tych należy równocześnie przelać akta sprawy Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, przy dołączeniu protokółnej lub odrębnej obrony rekurenta. W razach szczególnie ważnych należy o stanie sprawy zawiadomić Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w drodze telegraficznej. Wszelkie oczywiste nadużycie tego uprawnienia podpada pod postanowienie art. 15 ust. 3 ust. o rzecz. świad. woj.

Art. XIV. Terytorjalna moc obowiązująca niniejszego rozporządzenia.

Niniejsze rozporządzenie wykonawcze wydaje się dla terytorjum b. Królestwa Kongresowego i b. zaboru austriackiego.

Minister Spraw Wojskowych:

(—) J. Leśniewski, gen.

Za Ministra Spraw Wewnętrznych:

(—) Józef Bek.

Warszawa, dnia 1 maja 1919.

TYMCZASOWA INSTRUKCJA OGÓLNA DLA URZĘDÓW ZIEMSKICH, DZIAŁAJĄCYCH NA OBSZARACH B. ZABORU ROSYJSKIEGO.

(Ciąg dalszy. Patrz Nr. Nr. 97, 98, 99 i 100).

Postępowanie w Komisjach Ziemskich Okręgowych.

Art. 83. Sprawy i podania, wpływające do Komisji Ziemskiej Okręgowej, będą albo rozpoznawane bezpośrednio przez Komisję albo skierowywane do właściwego Komisarza dla przeprowadzenia dochodzenia.

Art. 84. Właściwy bieg podaniom i sprawom nadaje Prezes Komisji, wszakże sprawy, skierowane przez Prezesa pod rozpoznanie Komisji, może Komisja ze swej strony przekazać Komisarzowi dla przeprowadzenia dochodzenia.

Art. 85. Komisja Ziemska Okręgowa rozstrzyga sprawy na posiedzeniach publicznych i gospodarczych (art. 44 P. T.).

Art. 86. Posiedzenia gospodarcze wyznaczane będą:

1) do przedyskutowania i ostatecznego przyjęcia instrukcji szczegółowych;

2) do rozpatrzenia spraw dyscyplinarnych osób, urzędujących w Komisji;

3) do oznaczenia kolei, w której osoby w Komisji urzędujące mogą korzystać z urlopu;

4) do rozpatrzenia corocznych sprawozdań z działalności Komisji oraz sprawozdań, otrzymanych od Komisarzy Ziemskich;

5) do oznaczenia dni posiedzeń Komisji oraz kolei zasiadania w nich członków stałych i członków rolników;

6) do rozpoznawania spraw, dotyczących zajęcia przez przemysłowców górniczych działek gruntów włościańskich (L. 6. art. 14 instrukcji);

7) do zatwierdzania układów polubownych, uchwał i protokołów, wymienionych pod liczbami 1, 2, 3, 6 i 7 art. 9 instrukcji i pod liczbą 5 art. 14 instrukcji niniejszej;

8) do rozpoznawania spraw, wymienionych pod liczbami 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12 i 13 art. 14 instrukcji;

9) do omawiania spraw, związanych z organizacją i działalnością urzędów ziemskich;

10) oraz do wszelkich innych spraw, jakie Prezes Komisji uzna za konieczne przedstawić na posiedzeniach gospodarczych.

Art. 87. Posiedzenia gospodarcze Komisji odbywają się przy drzwiach zamkniętych w dni wyznaczone przez przewodniczącego w miarę potrzeby i w składzie, określonym w art. 13 P. T.

Art. 88. Na posiedzeniach publicznych winny być obowiązkowo rozpatrywane wszystkie sprawy sporne oraz te sprawy, w których Komisja przeprowadzać będzie postępowanie dowodowe (badanie świadków, biegłych, sprawdzanie spornych dowodów, oględziny na miejscu i t. p.).

Zażalenia na czymość Komisarzy Ziemskich będą rozpatrywane na posiedzeniach publicznych.

Art. 89. Rozkład posiedzeń publicznych Komisji Ziemskiej Okręgowej winien być sporządzony na trzy miesiące naprzód i zakomunikowany wszystkim członkom Komisji, podległym jej urzędnikom oraz Głównej Komisji Ziemskiej.

Na tydzień przed posiedzeniem winien być wywieszony w lokalu Komisji wykaz spraw, wyznaczonych do rozpoznania.

Art. 90. Rozpoznawanie spraw na posiedzeniach gospodarczych rozpoczyna się od zreferowania sprawy przez referenta, potem Prezes zarządza dyskusję i następnie Komisja przechodzi do sformułowania swej decyzji zapadającej zwykłą większością głosów.

Art. 91. Posiedzenie publiczne odbywa się według porządku następującego:

- 1) wywołanie sprawy;
- 2) sprawdzenie obecności osób wezwanych i doręczenia wezwań nieobecny;
- 3) usunięcie świadków z sali obrad;
- 4) referat sprawy i dodatkowe wyjaśnienia Komisarza Ziemskiego;
- 5) wnioski stron, w przedmiocie dowodów;
- 6) postępowanie dowodowe;
- 7) głosy stron;
- 8) opinia Komisarza;
- 9) narada Komisji;
- 10) ogłoszenie decyzji.

Art. 92. Referentów dla poszczególnych spraw wyznacza Prezes Komisji.

Referentem sprawy może być Prezes Komisji, Inspektor Ziemski lub członek stały.

Art. 93. Na posiedzeniach Komisji pierwsze miejsce zajmuje Prezes, obok niego Inspektor Ziemski po prawej, członek stały po lewej stronie. Miejsca krańcowe zajmują członkowie rolnicy.

Sekretarz Komisji zasiada na lewo od kompletu sądzącego, wezwany Komisarz na prawo.

Art. 94. Członek Komisji, nie mogący przybyć na posiedzenie lub dla pełnienia innych obowiązków służbowych, winien zawiadomić o tem Prezesa.

Prezes zawiadamia w podobnym wypadku swego zastępcę i kancelarję Komisji.

Art. 95. W jednym i tym samym komplecie nie mogą brać udziału osoby, spokrewnione ze sobą: w linii prostej bez ograniczenia stopnia a w linii bocznej do 4-go stopnia, tudzież spowinowaceni do 2-go stopnia włącznie.

Art. 96. Wszystkie osoby znajdujące się na sali posiedzeń wstają: a) przy wejściu kompletu sądzącego, b) podczas przysięgi i c) podczas ogłaszania decyzji.

Art. 97. Wszystkie osoby przemawiają przed Komisją stojąc. W wyjątkowych wypadkach może przewodniczący zezwolić chorem lub kałekom przemawiać siedząc.

Art. 98. Komisarz Ziemski, wezwany na posiedzenie w trybie art. 15 P. T., w naradach Komisji nad powzięciem decyzji udziału nie bierze, udziela tylko dodatkowych wyjaśnień po referacie sprawy oraz formułuje swoją opinię przed zamknięciem rozpraw (art. 92. i 6 instrukcji niniejszej).

Art. 99. Każde dochodzenie komisarzkie winna Komisja Ziemska dokładnie zbadać, mając głównie na względzie:

- 1) tytuły prawne;
- 2) interesy nieprzyrzeczonych wierzycieli;
- 3) interesy państwowo-administracyjne;
- 4) zgodność postępowania z przepisami ustaw i instrukcji.

W każdym stanie sprawy może Komisja Ziemska zwrócić ją Komisarzowi dla dochodzenia dodatkowego.

Art. 100. W postępowaniu regulacyjnym mogą zapadać decyzje przedstawocze.

Decyzja przedstawocza może być powzięta na wniosek właściwego Komisarza przed uchwałą ostateczną uczestników postępowania. Nie przesądza ona decyzji ostatecznej i podlega zaskarżeniu narówni z innymi decyzjami Komisji.

Art. 101. W trybie art. 60 P. T. mogą być zaskarżane oddzielnie od apelacji następujące decyzje incydentalne:

- 1) co do właściwości Urzędów Ziemskich;
- 2) w postępowaniu spornem decyzje uwzględniające ekscpepcje, wymienione w art. 571 U. P. C.;
- 3) oddalające żądanie wyłączenia członka Komisji;
- 4) w przedmiocie zwrotu zażaleń i skarg apelacyjnych;
- 5) w przedmiocie przywrócenia prawa do apelacji;
- 6) na powołność postępowania.

Art. 102. Wniesienie zażalenia incydentalnego nie wstrzymuje ani postępowania w sprawie ani wykonania zaskarżonej decyzji, oprócz wypadków wyraźnie przez prawo wskazanych.

Art. 103. Sekretarz prowadzi dziennik ogólny każdego posiedzenia Komisji, niezależnie od protokołu, przewidzianego w art. 57.

P. T. Dziennik ogólny zawierać winien:

- 1) datę i godzinę rozpoczęcia posiedzenia;
- 2) oznaczenie charakteru posiedzenia (publiczne, gospodarcze);
- 3) listę obecnych członków Komisji;
- 4) wyszczególnienie rozpoznawanych spraw;
- 5) zaznaczenie co do każdej sprawy, czy została rozstrzygnięta, czy odroczona i z jakiego powodu.

Dziennik podpisuje Prezes i Sekretarz. Dzienniki ogólne przechowuje Sekretarz w porządku chronologicznym; po upływie roku należy je oprawić w osobny tom.

(Dalszy ciąg nastąpi).

NOMINACJE.

Naczelnik Państwa postanowieniem z dn. 30 kwietnia r. b. zamianował p. Stanisława Witulskiego podprokuratorem przy Sądzie Najwyższym;

— p. Janusza Smogorzewskiego podprokuratorem przy Sądzie Apelacyjnym;

— p. Janusza Świecimskiego sędzią okręgowym;

— p. Stefana Zaborowskiego sędzią okręgowym;

— p. Stefana Franksteina wice-prezesem Sądu Okręgowego.

Decretami Naczelnika Państwa zostali dotąd mianowani w Uniwersytecie Warszawskim:

I. Na Wydziale teologicznym:

a) profesorami zwyczajnymi:

- 1) studjów biblijnych Starego Zakonu — Ks. Dr. Wilhelm Michalski, profesor Instytutu teologicznego XX. Misjonarzy w Krakowie, ostatnio wykładowcy w Uniwersytecie Warszawskim,

2) pisma św. Nowego Zakonu — Ks. Dr. Władysław Szczepański, profesor zwyczajny w Instytucie biblijnym w Rzymie, ostatnio wykładowcy w Uniwersytecie Warszawskim,

3) homiletyki i wymowy — Ks. Dr. Antoni Szlagowski, kanonik gremjalny kapituły metropolitalnej w Warszawie, ostatnio wykładowcy w Uniwersytecie Warszawskim.

b) profesorem nadzwyczajnym:

4) prawa kanonicznego — Ks. Dr. Ignacy Grabowski, docent prywatny w Uniwersytecie Lwowskim.

II. Na Wydziale prawa i nauk politycznych:

a) profesorem honorowym:

5) prawa kościelnego — Alfons Parczewski, adwokat przysięgły w Kaliszu, ostatnio wykładowcy w Uniwersytecie Warszawskim,

- b) profesorami zwyczajnymi:
6) prawa państwowego i międzynarodowego — Dr. Zygmunt Cybichowski, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
7) ekonomii politycznej — Dr. Antoni Kostanecki, profesor zwyczajny Uniwersytetu Jagiellońskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
8) socjologii — Dr. Leon Petrażycki, profesor Uniwersytetu Petersburskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
c) profesorem nadzwyczajnym:
9) skarbowości — Dr. Edward Strasburger, wykładający w Uniwersytecie Warszawskim.

III. Na Wydziale lekarskim:

- a) profesorem honorowym:
10) medycyny wewnętrznej — Dr. Alfred Sokolowski, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
b) profesorami zwyczajnymi:
11) chemii fizjologicznej — Dr. Stanisław Bądzynski, profesor zwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego,
12) higieny — inż. Szymon Dzierżowski, kierownik oddziału higieny w ces. Instytucie medycyny doświadczalnej w Petersburgu,
13) patologii i terapii szczegółowej chorób wewnętrznych — Dr. Antoni Gluziński, profesor zwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego,
14) anatomii i histologii patologicznej — Dr. Józef Stanisław Hornowski, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
15) chemii farmaceutycznej i toksykologicznej — Dr. Tadeusz Koźniewski, docent prywatny Uniwersytetu Jagiellońskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
16) chirurgii operacyjnej i anatomii topograficznej — Dr. Leon Kryński, tytularny profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Jagiellońskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
17) psychiatrii — Dr. Jan Mazurkiewicz, tytularny profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Jagiellońskiego,
18) farmakognozji — Dr. Władysław Mazurkiewicz, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
19) farmakologii doświadczalnej — Dr. Jerzy Modrakowski, tytularny profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
20) dajagnostyki i ogólnej terapii chorób wewnętrznych — Dr. Kazimierz Rzętkowski, dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
c) profesorami nadzwyczajnymi:
21) fizjologii — Dr. Franciszek Czubalski, docent prywatny Uniwersytetu Lwowskiego i Jagiellońskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
22) histologii i embriologii — Dr. Mieczysław Konopacki, docent prywatny Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,

IV. Na Wydziale filozoficznym

- a) profesorami honorowymi:
23) językoznawstwa indoeuropejskiego — Dr. Jan Baudouin de Courtenay, emer. profesor Uniwersytetu w Petersburgu, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
24) matematyki i historii matematyki — Samuel Dickstein, Magister matematyki, dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
25) filologii polskiej — Adam Antoni Kryński, b. profesor Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
b) profesorami zwyczajnymi:
26) historii powszechnej — Dr. Marceł Handelman, dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
27) historii polskiej wieków średnich wraz z naukami pomocniczymi historii — Jan Karol Kochanowski, prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego,
28) historii literatury powszechnej — Ignacy Matuzewski,
29) matematyki — Dr. Wacław Sierpiński, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
30) historii Polski — Władysław Smoleński,

- 31) mineralogii i petrografii — Dr. Stanisław Thugutt, dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
32) botaniki ogólnej — Dr. Zygmunt Wóycicki, profesor zwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
c) profesorami nadzwyczajnymi:
33) historii sztuki — Dr. Zygmunt Batowski, dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
34) chemii nieorganicznej — Dr. Kazimierz Jabłczyński, dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
35) matematyki — Dr. Zygmunt Janiszewski, docent prywatny Uniwersytetu Lwowskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
36) filozofii — Dr. Tadeusz Kotarbiński, dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
37) filologii romańskiej — Dr. Maurycy Mann, docent prywatny Uniwersytetu Jagiellońskiego,
38) matematyki — Dr. Stefan Mazurkiewicz, dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
39) filologii klasycznej — Dr. Gustaw Przychocki, tytularny profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Jagiellońskiego, ostatnio wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
40) anatomii porównawczej — Dr. Jan Tur, docent prywatny Uniwersytetu Jagiellońskiego, oraz dotychczasowy wykładający w Uniwersytecie Warszawskim,
41) historii i literatury polskiej — Dr. Józef Ujejski, docent prywatny Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Naczelnik Państwa mianował dotychczas następujących profesorów Politechniki Warszawskiej:

- A. Profesorowie honorowi:
1) arch. Józef Dziekoński — historia architektury;
2) inż. Feliks Kucharzewski — mechanika techniczna i jej historia;
B. Profesorowie zwyczajni:
1) Dr. inż. Wiesław Chrzanowski — budowa maszyn i turbin parowych,
2) arch. Stanisław Noakowski — historia sztuki,
3) Dr. Karol Pomianowski — budownictwo wodne,
4) inż. Antoni Ponikowski — miernictwo,
5) inż. Ignacy Radziszewski — wodociągi i kanalizacja,
6) inż. Aleksander Wasutyński — budowa dróg żelaznych,
7) Dr. Józef Wierusz-Kowalski — fizyka doświadczalna,
8) inż. Konstanty Żorawski — budowa maszyn elektrycznych;
C. Profesor nadzwyczajny:
arch. Oskar Sosnowski — architektura polska.

Naczelnik Państwa zatwierdził następujących profesorów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie:

- A. Profesorowie zwyczajni:
1) inż. Stefan Biedrzycki — mechanika rolnicza,
2) Dr. Ryszard Biehler — leśnictwo,
3) Prof. Józef Mikulowski-Pomorski — rolnictwo,
4) Dr. Tadeusz Miłobędzki — chemia,
5) Stefan Moszczeński — nauka zarządu,
6) Witold Staniszkis — rolnictwo,
7) Dr. Piotr Wiśniewski — botanika i fizjologia roślin;
B. Profesorowie nadzwyczajni:
1) Dr. Wacław Dąbrowski — przemysł rolny i mikrobiologia,
2) Lucjan Dobrzański — anatomia zwierząt domowych i weterynaria,
3) inż. Władysław Jedliński — leśnictwo,
4) Zdzisław Ludkiewicz — polityka agrarna,
5) Dr. Henryk Radziszewski — nauka gospodarstwa społecznego,
6) Dr. Jan Rostafiński — hodowla zwierząt,
7) Dr. Tadeusz Wojno — mineralogia i geologia.
Rektorem tejże Szkoły do końca roku akademickiego Naczelnik Państwa mianował prof. Józefa Mikulowskiego-Pomorskiego.

W O K A N D A

spraw, wyznaczonych na posiedzenie sądowe Sądu Najwyższego, działającego w charakterze Trybunału Wyborczego w dn. 10 maja r. b., o godz. 10-ej rano.

S P R A W A

Nr. porz. 1, Nr. spr. 14/19. Protest Olgerda Łątkiewicza i innych p-ko ważności wyboru 11-go posła z listy Nr. 10 z 16-go okręgu wyborczego.
Nr. porz. 2, Nr. spr. 19/19. Protest: a) Jana Tomaszka Dziedzica, pełnomocnika wyborców listy Nr. 15,

p-ko wyborowi z 39-go okręgu wyborczego; b) Generalnego Komisarza Wyborczego p-ko wyborom w 39-m okręgu wyborczym; c) ks. Jana Madeja i innych p-ko przyznaniu w 39-ym okręgu wyborczym 6-go mandatu grupie wyborczej Nr. 13 ze stronnictwa „Piasta“.
Nr. porz. 3, Nr. spr. 30/19. Sprawa zakwestjonowania mandatu poselskiego posła z Warszawy, Nojacha Priluckiego.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Z Wydziału Prasowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych komunikują:

Komendant milicji ludowej okręgu łódzkiego, p. Konopczyński, który był wydelegowany do powiatu opatowskiego w celu przeprowadzenia sanacji w szeregach służby bezpieczeństwa publicznego, zginął z ręki skrytobójczej w nocy z dnia 3 na 4 b. m. w Ostrowiu.

W uznaniu zasług i nieskazitelnej służby zamordowanego, Min. Spraw Wewnętrznych wysłało na pogrzeb specjalną delegację i postanowiło zabezpieczyć materialnie rodzinę zabitego.

Wydano również rozporządzenie przeprowadzenia jaknajściślejszego śledztwa i najsurowszego ukarania winnych zabójstwa szlachetnej ofiary obowiązku w służbie Państwa.

Z Ministerstwa Apropowizacji.

Z Wydziału Prasowego Ministerstwa Apropowizacji w sprawie opalowej:

Wobec bardzo ograniczonego taboru kolejowego i coraz słabszej zdolności przewozowej kolei państwowych da się odczuć jeszcze i w tym roku brak opalu w kraju. Ministerstwo Apropowizacji proponuje zatem wszystkim właścicielom i dzierżawcom torfowisk kopanie i prasowanie torfu, który będzie miał zbyt zapewniony. Produkcja torfu jaknajintensywniejsza jest kwestją palącą i wskazaną.

Z Ministerstwa W. R. i O. P.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ogłasza niniejszem konkurs na stanowiska inspektorów szkolnych okręgowych w VII i VI kategorii plac urzędników państwowych.

O stanowiska inspektorów szkolnych okręgowych ubiegać się mogą zawodowi nauczyciele z pięcioletnią przynajmniej praktyką szkolną, przyczem pierwszeństwo mieć będą kandydaci z ukończonym wyższym wykształceniem i znajomością szkolnictwa powszechnego. Podania składać należy do Ministerstwa W. R. i O. P. (Ujazdowska Nr. 20) do dnia 1-go czerwca r. b. Do podania dołączyć należy:

- 1) życiorys,
 - 2) metrykę, o ile w świadectwie urzędowym nie ma daty urodzenia,
 - 3) dyplom z ukończenia studjów (ewentualnie uwierzytelniony odpis),
 - 4) świadectwa, stwierdzające ilość lat pracy w szkolnictwie,
 - 5) świadectwo lekarskie o ogólnym stanie zdrowia,
 - 6) prace naukowe, o ile kandydat je posiada, i
 - 7) nazwiska osób (z adresami), które mogłyby Ministerstwo poinformować o dotychczasowej pracy i działalności kandydata.
- W życiorysie należy wymienić stosunki rodzinne (kawaler, żonaty, dzietny) i wyznanie.

Wyciąg z rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P., wydany w porozumieniu z Ministerstwem Zdrowia Publicznego w przedmiocie tymczasowych warunków uzyskania prawa praktyki lekarskiej na obszarze Państwa Polskiego.

§ 1. Prawo praktyki lekarskiej w Państwie Polskiem przysługuje osobom, przynależnym do Państwa Polskiego, które albo:

- a) uzyskały dyplom na stopień lekarza, doktora wszech nauk lekarskich, lub nostryfikację takiego dyplomu w jednym z państwowych uniwersytetów polskich, lub wreszcie posiadają dyplom, uważany za

równorzędny takiemu dyplomowi bez nstryfikacji; taki jest n. p. dyplom Uniwersytetu Wiedeńskiego wobec Uniwersytetu Jagiellońskiego lub Lwowskiego, albo

b) otrzymały taki dyplom w uniwersytetach rosyjskich przed dniem 5 listopada 1916 r., lub w innych uniwersytetach zagranicznych przed dniem 1. sierpnia 1914 r. i przed 5 listopada 1916 r., korzystały z prawa praktyki na terenie ziem przynależnych do Państwa Polskiego, albo

c) nie spełniają warunków wymienionych pod a) i b), lecz posiadają uniwersytecki dyplom lekarski, zatwierdzony w sposób niżej podany.

§ 2. Ze względu na wielką liczbę lekarzy w samej Warszawie, nie odpowiadających wyżej wymienionym pod a) i b) warunkom, ustanawia się przy Uniwersytecie Warszawskim na czas, zanim nie zostanie utworzony Wydział Lekarski Uniwersytetu Warszawskiego, z pełniami prawami przysługującymi wydziałom lekarskim w Uniwersytetach w Lwowie i Krakowie, Komisję Egzaminacyjną dla uzupełniających egzaminów lekarskich.

§ 3. Przewodniczącym Komisji z urzędu jest Dziekan Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego, jego zastępcą delegat Ministerstwa Zdrowia Publicznego. Pozostałych członków komisji zamianuje Ministerstwo W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministerstwem Zdrowia Publicznego.

§ 4. Komisja egzaminacyjna zatwierdza dyplomy lekarskie wspomniane w § 1 pod c) na podstawie zbadania i ocen przedłożonych jej przez kandydata świadectw i dyplomów z odbytych studiów, oraz na podstawie wyniku uzupełniającego egzaminu teoretyczno-praktycznego, który obejmuje: 1. fizjologię, 2. anatomję patologiczną, 3. patologję i terapię chorób wewnętrznych, 4. chirurgję, 5. położnictwo i ginekologję, 6. higienę. Komisji przysługuje prawo udzielania od zdwiania egzaminów z niektórych lub wszystkich przedmiotów. Przewodniczący Komisji ogłasza terminy egzaminów i zawiadamia o nich egzaminatorów i kandydatów w sposób przyjęty na Uniwersytecie.

§ 5. Egzamin z każdego przedmiotu odbywa się oddzielnie przed Komisją szczegółową, w skład której wchodzi Dziekan jako przewodniczący, delegat Ministerstwa Zdrowia Publicznego, oraz egzaminator przedmiotu. Kandydaci mogą przystępować do egzaminu grupami, złożonymi z tylu osób, ile można w czasie przeznaczonym na egzamin dokładnie wyegzaminować.

§ 8. W razie niepomyślnego wyniku jednego egzaminu częściowego (z poszczególnego przedmiotu), może on być powtórzony po złożeniu wszystkich innych częściowych egzaminów. Jeżeli dwa egzaminów częściowych wypadną niepomyślnie, albo też powtórzenie egzaminu częściowego da wynik ujemny, ogólny wynik egzaminu uzupełniającego jest niepomyślny.

§ 9. Niestawienie się do egzaminu częściowego bez należytego usprawiedliwienia, a także odstąpienie od rozpoczętego egzaminu częściowego równoznaczne jest ze złożeniem go z wynikiem ujemnym.

§ 10. Cały egzamin powinien być złożony najdłużej w ciągu miesiąca po zdaniu pierwszego egzaminu częściowego. Jedyńie w wypadkach wyjątkowych może Komisja zezwolić na przedłużenie tego terminu.

§ 11. Niepomyślny egzamin uzupełniający może być powtórzony najwcześniej po upływie sześciu miesięcy. Po raz trzeci nie może kandydat do egzaminu przystępować.

§ 12. Po złożeniu wszystkich częściowych egzaminów z wynikiem dodatnim lub też w razie uznania dyplomu bez dodatkowego egzaminu, wydaje się kandydatowi poświadczanie, podpisane przez Przewodniczącego i co najmniej trzech członków Komisji egzaminacyjnej, iż jego dyplom lekarski został zatwierdzony i że kandydat posiada prawo wykonywania praktyki lekarskiej w ramach ustawowych, obowiązujących w Państwie Polskim.

TELEGRAMY HOŁDOWNICZE DO NACZELNIKA PAŃSTWA.

Naczelnik Państwa otrzymał następujące depe-
sze:

Od komisarza powiatu Wołkowyskiego, p. Sul-
strówskiego:

Mieszkańcy powiatu Wołkowyskiego bez różni-
cy wyznania i stanu, uczestnicy obchodu 3-go Maja,
proszą komisarza powiatowego o przesłanie Naczeln-

nikowi Państwa następującej depe-
szy, jako wyrazu
zbiorowej myśli i uczuć: przesyłamy dostojnemu
Komendantowi wyrazy hołdu, najwyższej czci i go-
rącej wdzięczności za uratowanie Wilna, prastarej
kolebki Jagiellonów, oraz całej Polski przed nawałą
bolszewicką.—Prezes Komitetu — pułkownik Bitner,
Czesław Krasicki, od delegacji: Szarejko i burmistrz
miasta, Pawecki.

Radjotelegram z Berna Szwajc:

Z uczuciem dumy dowiaduję się o spełnieniu
marzeń Twoich, Panie Naczelniku. Oswobodzicie-
li Wilna przesyłam gorąco życzenia. — Zdzisław
Lubomirski, Górka, rotm.

Zebrana na pierwszym posiedzeniu Rada Miejska
miasta Węgrowsa, przejęta radosną wieścią o os-
wobodzeniu Wilna z jarzma bolszewickiego, śle
wyraży najgłębszej czci i hołdu dla Naczelnika Pań-

stwa, wodza zwycięskich wojsk polskich. — Prze-
wodniczący Rady miejskiej miasta Węgrowsa: Bur-
mistrz Matuszewicz.

Ppor. Mozołowski złożył w dniu 5 maja b. r. w
Kancelarji Cywilnej Naczelnika Państwa do Jego
dyspozycji zebrane przez siebie w Puławach i
biednych Wilna: 260 koron, 3 marki i 1 rb. 50 kop.

I Towarzystwo Pożyczkowo - Oszczędnościowe
w Poddebicach zawiadomiło Naczelnika Państwa, iż
walne roczne zebranie członków Towarzystwa, od-
byte dn. 6 kwietnia b. r., jednogłośnie uchwaliło
przypadającą za lata wojny dywidendę w sumie
3,295 mk. 6 fen. przekazać na Wojsko Polskie. Sta-
ma powyższa została już wpłacona Polskiej Krajo-
wej Kasie Pożyczkowej do dyspozycji Naczelnika
Państwa.

SEJM USTAWODAWCZY.

Posiedzenie trzydzieste trzecie.

Początek posiedzenia o godzinie 4 m. 15 pp.
Przed przystąpieniem do porządku dziennego
Marszałek Trampczyński przemówił w te słowa:

Szanowni Posłowie!

Stoimy dziś jeszcze pod wrażeniem święta naro-
dowego, obchodu owej szczytnej pamiątki, która tak
wielkie ma znaczenie właśnie dla naszego Sejmu.
Czemu Konstytucja 3 Maja, pomimo wszelkich brak-
ków, jakie w niej krytyka późniejszych pokoleń słus-
nie wykazała, była przez cały wiek niewoli naszą
dumą, była symbolem naszego odrodzenia? Bo Kon-
stytucja ta była unikatem w dziejach ludzkości. Po
raz pierwszy w historii zdarzyło się, że naród, który
popadł był w anarchję, bez rozlewu krwi się z niej
otrząsnął — przejrzawszy, że podstawą państwową nie
jest sama złota wolność, ale że koniecznym jest i por-
ządek, bez którego wolność długotrwała być nie
może.

Unikatem w ówczesnej Europie, która wszędzie
podzieloną była na klasy uprzywilejowane i na szar-
ry tłum, był naród, którego klasy uprzywilejowane
nie tylko bez wielkich wstrząśnień, ale i bez nacisku
z dołu, bezły swe przywileje w ofierze na ołtarzu
Ojczyzny.

Dziś stanęliśmy przed tem samem zadaniem, jak-
kie ongi miał Sejm Czteroletni przed trzecim maja.
I dziś mamy klasę główny fundament pod gmach
państwowy narodu naszego, mamy zagrozić drogę
wszelkiej możliwości anarchji. Dziś o jakichkolwiek
przywilejach nie może być mowy. Ale dziś Ojczy-
zna żąda od nas, budowniczych Państwa Polskiego,
niemniejszej ofiary — ofiary swych przekonań. Nie-
wątpliwie zdania Wasze rozchodzą się będą, gdy
Sejm stanie przed pytaniem, w jaki sposób ma być
budowany gmach Rzeczypospolitej. Jeżeli budowa
ma być doprowadzona do rychłego i szczęśliwego
końca, każdy z nas winien będzie część swych prze-
konań złożyć w ofierze na ołtarzu Ojczyzny.

Dbajmy o to, aby potomność mogła wydać wy-
rok, że pokolenie nasze dorosło do tej wielkiej chwili,
jaką Opatrzność nam dziś zgotowała.

Z kolei przystąpiono do pierwszego punktu po-
rządku dziennego, t. j.

pierwszego czytania deklaracji konstytucyjnej we-
dług projektu rządowego z dnia 3 maja 1919 r.

P. Minister Spraw Wewnętrznych Wojciechow-
ski:

Wysoki Sejmie! Od chwili zebrania się Sejmu
wzrok całego narodu zwraca się ku niemu w oczekiwaniu rozstrzygnięcia najdonioślejszych zagadnień
bytu narodowego, a przede wszystkim ustalenia
struktury Rzeczypospolitej i jej czynności.

Na ostatnim przed świętami posiedzeniu kon-
stytucyjnej Komisji sejmowej jednogłośnie uznano
za pożądane, aby rząd wniósł do łaski marszałkow-
skiej projekt deklaracji konstytucji Rzeczypospolitej
Polskiej, i to zaraz po świętach.

W wykonaniu tego żądania, i zdając sobie spr-
awę z wielkiej potrzeby przyspieszenia pracy konsty-
tucyjnej Sejmu, ażeby usunięta została wreszcie ta
atmosfera niepokoju, jaka łączy się z opóźnieniem
pierwszego zadania Sejmu Ustawodawczego, Rząd
wygotował projekt, który teraz mam zaszczyt przed-
stawić Sejmowi.

Przy opracowaniu tego projektu kierowała nami
nie chęć dogodzenia jakimkolwiek bądź pojedyn-
czemu kierunkowi myśli politycznej i prądowi spo-
łecznemu, lecz nadewszystko staraliśmy się wniknąć
w uczucia szerokiej mas narodu i nadać Rzeczypos-
politej treść i szatę odpowiadającą naszej rodzimej
myśli, nie zapożyczoną od wzorów cudzoziemskich.

Dotychczas w okresie niewoli żyliśmy przede-
wszystkiem obroną przeciwko napaściom ze strony
obcej. Dlatego treścią naszego życia była przede-
wszystkiem obrona, co wyrażało się w odpieraniu at-
taków, przeciwko narodowi wymierzonych, i stąd
treść naszego życia politycznego obracała się koło
zagadnienia, czego my nie chcemy.

Dziś stajemy wobec zagadnienia, czego my chce-
my. Jaka ma być Polska. Musi być tutaj zachowa-
wana ciągłość myśli polskiej, zacerpnięta nie z je-
dnej głowy, nie w jednym pokoleniu, ale stanowiąca
wynik pracy, życia i doświadczenia wielu pokoleń
wieków.

W przesvědczeniu naszym odpowiada myśl
polskiej, tej myśli, która w okresie niewoli zazna-
czona była krwią i ofiarami naszych bohaterkich
przodków, którzy z bronią w ręku dochodzili praw
narodu — zasada ludowładztwa.

Projekt odtwarza ją w tem, że władza prawo-
dawcza spoczywa w rękach Sejmu, powstałego z wy-
borów powszechnych. Najwyższa władza wyko-
nawcza spoczywa w rękach Naczelnika Rzeczypos-
politej, również powołanego wolą narodu, z wybo-
rów powszechnych.

Zarazem w myśl tradycji naszych, zachowane
jest uszanowanie prawa mniejszości, co wyraża się
w tem, że mniejszość składu poselskiego Sejmu mo-
że spowodować rewizję powziętej uchwały Sejmu.

Rząd w pojęciu naszym jest przede wszystkim
organem przestrzegającym wykonywania ustaw. Buro-
kracja utrzymuje prowadzenie spraw w swoich r-
kach tylko tam, gdzie naród nie dba o to, aby wziąć
na siebie odpowiedzialność.

Stąd projekt nasz kładzie wielki nacisk na us-
modzielnienie obywateli i jaknajwiększy rozwój sam-
orządu. W przeciwstawieniu do tej smutnej opinii,
która mówiła, że Polska nierządem stoi, chcemy i
pragniemy za pomocą rozwoju odpowiednich ustaw
doprowadzić do tego, ażeby mówiono o Polsce, że
samorządem stoi.

Zyjemy w czasach wielkich odmian porządku
europejskiego, wśród których ostanie się tylko ten
naród, który zdobędzie się na największą pracę, po-
łączoną z największym wysiłkiem wiedzy, dlatego w
rozdziale o pracy i oświeceniu nacisk kładziemy na
ich spotęgowanie i otoczenie opieką, aby rozwijały
się ku pożytkowi narodu polskiego i całej ludzkości.

Przy obradach nad poszczególnymi artykułami
tego projektu, rząd będzie uzasadniał zawarte w nich
myśli, i Sejm orzeknie, czyśmy wiernie zrozumieli
myśl narodu i ducha czasu. Od tego też będzie za-
leżeć treść dalszych szczegółowych ustaw, mających
się opracować.

Projekt nasz mówi (czyta):

Wysoki Sejmie! Uchwalił raczy:

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, powszechną wo-
lą Narodu powołany do nadania umiłowanej Ojczy-
źnie ustaw, odpowiadających Jej Majestätowi i ro-
dzimej myśli, uroczystie oświadcza i wszem wobec
do wiadomości podaje:

Naród Polski, wolny od nakazów obcej przemo-
cy, podziela przekonanie uwieczone w ostatniej
przez znakomitych przodków sobie samym swobo-
dnie nadanej Ustawie Rządowej z dnia 3 maja 1791
roku, że los nas wszystkich zawisł od ugruntowania
i udoskonalenia Konstytucji Narodowej. Sejm Rzecz-
ypospolitej Polskiej, zebrany w chwili, która nas
samym sobie wróciła, dla dobra powszechnego, dla
ugruntowania wolności i sprawiedliwości, dla zabez-
pieczenia Ojczyzny i Jej granic, imieniem Narodu
Polskiego niniejszą deklarację uchwała i całkowicie
za niewzruszoną ogłasza, dopóki Naród wyraźną wo-
lę swoją nie uzna potrzeby odmienienia w niej cze-
gokolwiek w trybie prawem przepisany.

Do tej zasadniczej deklaracji dalsze ustawy Sej-
mu terazniejszego stosować się mają.

I. Polska między narodami.

Rzeczpospolita Polska za cel zakłada sobie roz-
winięcie i utrzymanie jak najszcześniejszych moral-
nie i jak najlepszych materialnie warunków byto-
wania Narodu Polskiego. Temu dążeniu przede-
wszystkiem oddana Rzeczpospolita strzedz będzie
swej niepodległości i całości do sił ostatka od wszel-
kich, jakouż pozorowanych zamachów.

Rzeczpospolita pragnie równocześnie brać jak
najgorętszy udział w zacieśnieniu węzłów braterstwa
pomiędzy narodami i orędownic będzie za ich zwią-
zkiem, któryby pokój powszechny wolnością naro-
dów zaręczył, rabunek cudzej ziemi, wyzysk i cie-
mień ludów zniweczył. Tylko na taki porządek
światowy Rzeczpospolita z serca przystanie, od nie-
go bowiem bezpieczeństwo swoje i pokój powszechny
zależni widzi.

Rzeczpospolita gotowa będzie przystąpić do u-
stalenia otwartych i honorowych stosunków z rząda-
mi narodów w związek pokoju zorganizowanych, do
mocnego ugruntowania przepisów prawa międzynaro-
dowego, stosunki te normujących, i zobowiązać się
uczciwie ich dotrzymywać, a w szczególności nie u-
ciekać się, bez wyczerpania środków rozjemczych, do
wojny w razie jakichkolwiek z innymi narodami za-
targów.

Rzeczpospolita do wojny przystępować będzie
tylko w celach obronnych, strzegąc zawsze niewzru-
szenie tego, co za swoją prawą spuściznę uważa, lub
też nosząc wierną, wzajemną pomoc broniącym w
podobny sposób siebie lub wspólnej sprawy sprzymie-
rzeńcom, w myśl przyjętych zobowiązań.

Z ludami sąsiedzkimi, z którymi wespół Naród
Polski niedość cierpiał, Rzeczpospolita pragnie daw-
ne węzły odnowić w duchu wielkiej idei jagielloń-
skiej epoki, oraz w duchu społecznych pojęć o nie-
zawisłości narodowej i demokratycznym ustroju w
narodzie zjednoczonym z Rzeczpospolitą.

Godłem Rzeczpospolitej nazwaną przez pozostanie
Orzeł Biały na czerwonym polu, który symboli-
zować ma, jak ongiś, tak i nadal, jasność, majestat,
moc i górnosc ideałów Narodu Polskiego, nie cofa-
jącego się przed żadnym trudem dla ich pełnego u-
rządziwienia.

II. Prawa i obowiązki obywateli.

Każdy na ziemiach Rzeczypospolitej lub z oby-
wateli polskich urodzony, tak mężczyzna, jak nie-
wiasta, po ukończeniu dwudziestego pierwszego ro-
ku życia jest uroczyście do szlachetnego obywatel-
stwa Rzeczypospolitej dopuszczany i postradać je
może tylko przez pozbawienie sądowe lub przyjęcie
obcego obywatelstwa.

Rzeczpospolita bronić będzie całą mocą każdego
obywatela, również jak przynależnych mu według u-
staw praw i dóbr, wymagając zarazem, aby każdy o-
bywatel jednoczył się z Narodem i pamiętał o tem,
że będąc posłusznym ustawom, przez Sejm ustano-
wionym, ulega rozkazom całego Narodu.

Obywatele wszyscy równi są w obliczu prawa.
Równość praw nie do jednostajności i zaniku różnic
pożytecznych zmierza, „jako zaręcza wszystkim rów-
ne warunki rozwoju i zastosowania ich sił osobistych
i swoistości dodatnich, aby ich użyli ku wszechstron-
nemu doskonaleniu życia Narodu.

Obywatele wszyscy wolni są i cierpieć mogą ty-
lko ograniczeń swojej wolności, ile to niezbędne
dla istnienia i dobra Rzeczypospolitej w wypadkach
prawem przepisanych.

Rzeczpospolita poręcza wszystkim obywatelom
pod dozorem prawa nietykalność osoby, ogniska
domowego i związków rodzinnych, ochronę wiary i
rozwoju kulturalnego, tajemnicę listową, wolność
słowa, druku i obrazowania, zgromadzeń i stowarzy-
szania się, wolność zarobkowania, nabywania i zby-

wania własności. Prawo własności może uleść usta-
wowym ograniczeniom, gdy tego wymagają względy
użyteczności publicznej, oraz gdy własność nad-
miernie w jednych rękach skupiona staje się zaprze-
czeniem prawa powszechnego do własności.

Przy ogólnej wolności nikt nie ma prawa czynić
tego, co mogłoby w cokolwiek naruszyć wolność
spółobywateli. Prawo do wolności w Rzeczypospolitej
będzie zawsze przeciwstawieniem samowoli. Obywa-
tel Rzeczypospolitej ma ponad sobą ustawy i wyko-
nawcom tych ustaw jedynie, gdy w ich imieniu dzia-
łają, ma obowiązek ulegać i ponosić wskazane usta-
wami ciężary i służby publiczne.

Nikt nie może być pozbawiony dochodzenia
swych praw przed właściwym sądem. Urzędy publi-
czne będą w równej mierze dostępne dla wszystkich
obywateli. W Rzeczypospolitej nie masz przywile-
jów, ni tytułów, z wyjątkiem naukowych.

III. Sejm Rzeczypospolitej.

Wyobrażeniem i składem wszechwładztwa Na-
rodu jest Sejm Rzeczypospolitej, co cztery lata obie-
rany w głosowaniu równem, bezpośredniem, tajnem
i stosunkowem wszystkich obywateli.

Sejm jest władzą prawodawczą. Jego czyn-
nością jest decydowanie w sprawach, dotyczących ca-
łokształtu Rzeczypospolitej i stosunków z narodami,
wpływ na tworzenie Rządu i nad nim czuwanie, a na-
samprzód uchwalanie ustaw, w czem znajomość po-
trzeb ludności, troska o Naród, a nadeszły, pra-
gnienie praw, opartych na uczuciach moralnych Na-
rodu, posłom przewodzącej mają.

Uchwały Sejmu są wyrazem woli Narodu. Gdy
większość w Sejmie decyduje, mniejszość ma ob-
owiązek ustąpić przed wolą większości i wskazać
przez to jednomyślnym z nią obywatelom, że usta-
wy przez Sejm przyjętej przestrzegać mają jako
woli całego Narodu.

Mniejszość może czynić zgodne z ustawami wy-
silkę, aby do zmiany wyrazu woli zbiorowej dopro-
wadzić, i ma prawo zgłosić do łaski marszałkowskiej
na tem samym jeszcze posiedzeniu zapowiedź, że za-
mierza zwrócić się do Naczelnika Rzeczypospolitej
o spowodowanie ponownego rozpatrzenia sprawy.
Zapowiedź taka podpisana być musi przez czwartą
przynajmniej część pełnego składu poselskiego Sej-
mu.

Każda uchwała Sejmu, zanim stanie się ustawą,
będzie przedłożona Naczelnikowi Rzeczypospolitej.

IV. Naczelnik Rzeczypospolitej.

Władzę najwyższej pieczy nad ustawami i ich
wiernego wykonywania oddaje Naród Naczelnikowi
Rzeczypospolitej, obieranemu na lat siedem w rów-
nem, bezpośredniem i tajnem głosowaniu wszystkich
obywateli. Wybrany przed Sejmem służbę Rzeczy-
pospolitej przyrzeka.

Na zaszczytne to stanowisko wybrany być mo-
że jeno obywatel Rzeczypospolitej. Po upływie lat
siedmiu ten sam Naczelnik może być ponownie wy-
brany. Osobna ustawa przepisze porządek aktu wy-
borczego.

Naczelnik jest pierwszym wśród równych oby-
watelom Rzeczypospolitej, wobec narodów ją wyo-
braża, poselstwa zagraniczne pod rządu odpowie-
dzialnością przyjmuje, za Sejmu zgodą pokój i przy-
mierza zawiera albo wypowiada, strzegąc zawsze nie-
podległości, zasad i spraw Rzeczypospolitej.

Naczelnik jest wodzem naczelnym sił zbrojnych
Rzeczypospolitej, powołuje Rząd przed Sejmem od-
powiedzialny, mianuje dowódców i wyższych urzęd-
ników, do których należy wyznaczanie niższych or-
ganów władzy. Naczelnik posiada też prawo łaski
względem przez sąd potępionych, wyjąwszy wyż-
szych urzędników winnych nadużycia władzy.

Naczelnik w czasie prawem przewidzianym roz-
pisuje do Sejmu wybory, zwołuje Sejm corocznie,
przynajmniej na sześciomiesięczne zwyczajne, a w
razie potrzeby nadzwyczajne sesje, na zgodny wnio-
sek Rządu i Straży Praw Sejm rozwiązuje z obowią-
zkiem rozpisania nowych wyborów najpóźniej w cią-
gu sześciu tygodni od dnia rozwiązania.

Naczelnik podpisuje i ogłasza uchwalone przez
Sejm ustawy, w czem pomoc mu niesie Straż Praw,
badając uchwały sejmowe w przedmiocie ich sformu-
lowania i zgodności z konstytucją.

Straż Praw składa się z trzydziestu mężów, po-
woływanych co cztery lata przez Naczelnika w spo-
sób ustawą wskazany.

Naczelnik władny jest na podstawie opinji Stra-
ży Praw w ciągu piętnastu dni od powzięcia uchwa-
ły sejmowej zwrócić ją Sejmowi do ponownego roz-

patrzenia. Ustawa zwrócona wskutek usterek w jej
sformułowaniu winna być przedmiotem obrad na
najbliższym posiedzeniu Sejmu. W razie zwrócenia
ustawy z powodu jej niezgodności z konstytucją lub
protestu czwartej części składu poselskiego Sejmu,
ponowna uchwała Sejmu w tej sprawie jest osta-
teczna.

W razie naruszenia konstytucji przez Naczelnika
Sejm może uchwalić większością przynajmniej
trzech czwartych składu poselskiego Sejmu prze-
wodzenie nowych wyborów Naczelnika. Uchwała ta
nie podlega zawieszaniu i winna być niezwłocznie
wykonana.

Za czynności urzędowe Naczelnik nie jest od-
powiedzialny ani politycznie, ani cywilnie. Każdy akt
rządowy Naczelnika wymaga podpisu odpowiednio-
go Ministra. Przez podpisanie aktu Minister bierze
za niego odpowiedzialność.

W razie śmierci lub ustąpienia Naczelnika lub
dłuższej przesyłki w jego urzędowaniu zastępują-
go do chwili wyboru nowego Naczelnika lub usunię-
cia przeszkody Marszałek Sejmu, Prezydent Mini-
strów i pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, wspólnie
sprawując zwierzchnią władzę wykonawczą Rzeczy-
pospolitej.

V. Rząd.

Rząd Rzeczypospolitej stanowią wspólnie Mini-
strówie, przez Naczelnika mianowani, przed Sejmem
odpowiedzialni. Mianowanie i odwołanie Ministrów
następuje na wniosek powołanego przez Naczelnika
Prezydenta Ministrów. Przed objęciem urzędowania
składają oni przed Naczelnikiem ślubowanie wiernego
sprawowania urzędu.

Prezydent Ministrów i Ministrowie tworzą Radę
Ministrów, występującą nazewnątrz jako Rząd je-
dnolicie. Ministrowie odpowiadają przed Sejmem
zbiorowo za ogólny kierunek polityki Rządu i po-
jedynczo każdy w swoim zakresie za zgodność swo-
go działania z ustawami i prawidłowy tok podległych
im gałęzi administracji.

Rada Ministrów i Ministrowie, każdy w swoim
zakresie, mają prawo celem wykonania ustaw wyda-
wać rozporządzenia wykonawcze, zarządzenia, roz-
kazy, zakazy, i zapewnić ich przeprowadzenie wobec
opornych użyciem przymusu prawem przepisanego.

Sejm większością dwóch - trzecich głosów może
postawić Ministra w stan oskarżenia za naruszenie
konstytucji lub jakiegokolwiek ustawy.

Ustrój administracyjny Rzeczypospolitej opie-
rać się będzie na zasadach decentralizacji i współdzia-
łania czynnika obywatelskiego z czynnikami urzęd-
niczym. Odwołanie od postanowień organów wyko-
nawczych dopuszczalne będzie w zasadzie tylko do
jednej wyższej instancji.

Urządnik Rzeczypospolitej, w Jej imieniu dzia-
łając, winien być przejęty szlachetnym duchem us-
połecznienia i odpowiedzialności, strzegąc się prze-
tworzenia w członka kasty od obywateli oderwanej.

VI. Samorząd.

Obywatele zespoleni są w naród i społeczność
samorządnc, przez spólzycie sąsiedzkie i zaspakajanie
potrzeb miejscowych ustalone. Mają one w swej
pieczy dobro wszystkich mieszkańców i wpływ za-
pewniony we wszystkich dziedzinach życia miejsco-
wego. Rządzą się udziałem powszechnym obywateli
i wiążą się z całością Rzeczypospolitej przez spól-
ność organów wykonawczych.

Do czuwania nad potrzebami swemi społeczność
gminna powołuje przedstawicielstwo swoje, żadnej nie
pomijające gromady, przez ogół obierane. Przedstawi-
cielstwu temu podlega przez nie obierany rząd gminny,
z wójta i ławników złożony.

W zarzysie podobnym społeczności miejskie zbud-
wane będą.

Celem lepszego swych czynności sprawowania spo-
łeczności gminne tworzą ze sobą związki powiatowe,
im część swych zadań i pracy przekazując.

Sprawy społeczne, które wymagają jednolitości
urzędów Rzeczypospolitej, będą przekazane Sejmowi,
władnemu normować ustrój, prawa i rozwój społeczno-
ści w drodze osobnych ustaw.

VII. Sądy.

Rękopis konstytucji polskiej jest, że w sercach oby-
wateli wypisana jest i z pojęć ich o podstawach ładu
społecznego wyrasta. Poza tem o porządku prawnym w
stosunkach między mieszkańcami i władzami rozstrzy-
gają sądy, których zadaniem jest, na poczuciu prawnem
obywateli opierając się, rozwijać je i utrzymywać, przyczem
znamionować ma sędzięgi związek ścisły z pojęciem
ogółu i sprawiedliwości.

Sędziowie powoływani i usuwani będą w sposób
ustawami wskazany.

Wyroki i orzeczenia sądowe wydawane będą w imieniu Rzeczypospolitej.

Celem kar za przeloczenie prawa ma być przede wszystkim uspołecznienie obywateli występnych. Każdemu podsądnemu gwarantuje się prawo do obrony, od pierwiastkowego śledztwa począwszy, i ludzkość dla popełnionego przez stosowanie wyroków warunkowych. Przy sążeniu zbrodni rozstrzygać będzie sprawę sąd na podstawie zdania dwunastu przysięgłych z liczby obywateli powołanych, aby nad formalnym prawem w wyrokach sądu górowały moralność i sprawiedliwość Narodu.

VIII. Siła zbrojna.

Rzeczpospolita do pokoju powszechnego zmierza, lecz położona między państwami najędrzeczemi, zaprzeczającami Jej prawa do niepodległości i całości, zmuszona jest pokój słuszny siłą oręza wykucwać.

Naród winien jest sobie samemu obronę, wszyscy przeto obywatele obowiązani są do meżnej obrony Rzeczypospolitej, Jej honoru, wolności, zasad i praw. W tym celu wszyscy, niewiasty wyjąwszy, przechodzą od dwudziestego roku życia ćwiczenia wojskowe oraz trzydziestoletnią do pospolitego ruszenia przynależność.

Wojsko, aby przeznaczenia swego nieomylnie dopełniło, winno posłuszeństwa swojej władzy przeloczonej, szanując prawa i unikając rozwielmożenia ducha wojennego.

Siła zbrojna służy Narodowi i używana będzie na ogólną Narodu potrzebę, a więc obronę granic i spokojności powszechnej lub na pomoc prawu, gdyby kto wykonaniu jego opór stawiał. Wymarsz wojska Rzeczypospolitej do obcych krajów i pobyt w Rzeczypospolitej wojska cudzoziemskiego dopuszczany będzie jedynie na mocy uchwały Sejmowej.

IX. Skarb.

Własność i pracę, wolność i bezpieczeństwo poręcza obywatelom Rzeczypospolita. Obywatel dla utrwalenia wolności i rozkwitu Rzeczypospolitej mienie swoje, a w potrzebie i krew Jej ofiaruje.

Szafować niemi nad miarę Rzeczypospolita nie będzie, lecz sprawiedliwy ustali pobór postępów od majątku, dochodów, przyrostu wartości i zbytków, nie nadwyrężając obywatelom środków utrzymania podatkami pośrednimi oraz unikając monopoli, któreby ku zyskowi skarbu raczej, niż ku obywateli wygodzie i dostępności spożycia zmierzają.

X. Zdrowie i praca.

Rzeczpospolita zawsze pamiętać będzie, że potęgą utrzymującą Naród jest praca, kierowana wiedzą, i wiedza nabyta przez pracę. Praca jest treścią życia obywatelskiego, w najwyższym tedy poszanowaniu praw Rzeczypospolitej pozostawać będzie.

Rzeczpospolita, pragnąc dobrobyt narodowy dźwignąć, szczególniejszą troską otoczy pracowników, izby siły ich i do pracy zdolność jak najdłuższe lata przetrwać mogły, a sami oni zasłużony spoczynek w starości i pomoc w razie niezdolności do pracy otrzymali. A że pierwszym zdolności do pracy warunkiem jest zdrowie, Rzeczpospolita tedy baczną zwróci uwagę na walkę z chorobami i nadmierną śmiertelnością. Umysłnie ku temu powołane organy dbać będą, żeby obywatele, na świat przychodząc, nie byli obarczeni wadami dziedzicznymi, a rozwijając się w środowisku wolnym od chorób, tworzyli pokolenie coraz dzielniejszych i coraz doskonalszych pracowników.

Ani w drodze prawa, ani w drodze faktu praca istoty ludzkiej nie może być upodobniona ani do towaru, ani do przedmiotu handlu.

Osobne ustawy określają warunki, w jakich ma się odbywać praca w każdym zawodzie, aby siły, zdrowie i życie pracowników dostatecznie chronione były. W szczególności ma być oznaczona długość dnia roboczego i zapewniony odpoczynek w niedzielę, a w razie niemożności w innym dniu tygodnia. Także ustalone będzie zabezpieczenie bytu pracowników, którzy zdolność do pracy postradali, jak również wdów i sierot, które własną pracą utrzymać się nie mogą. Szczególniejszą opieką otoczą ustawy pracę nieletnich i macierzyństwo.

Zatargi między przedsiębiorcami a pracownikami rozstrzygać będą sądy rozjemcze, z przedstawicieli przedsiębiorców i pracowników złożone.

Obywatelom, zajętym czasowo w pracy poza granicami Rzeczypospolitej, przynależna im ochrona osobnymi umowami z rządami obcymi zapewniona będzie.

Rzeczpospolita, popierając indywidualną, a zwłaszcza zbiorową przedsiębiorczość i ochraniając jej rozwój rozumnie, ze względem na dobro spożycy, gospodarstwo własne prowadzić będzie w tych dziedzinach, których uspołecznienie za korzyść powszechną i ulgę dla innych dziedzin pracy uzna. Toż prawo społecznościom samorządnym służy.

XI. Oświecenie i twórczość.

Oświata powszechna jest potrzebą Narodu, warun-

ktem jego powodzenia i rozkwitu. Zadaniem przeto Rządu i społeczności samorządnych będzie nie tylko czuwać nad tem, by młodzież, równie wiejska, jak miejska, mogła otrzymać odpowiednie wykształcenie, ale nadto zmagać do tego tych, którzy jego ważności i potrzeby jeszcze nie pojmują.

Rzeczpospolita pomna, że nieoświecenie jest twórcą despotyzmu, w szerczeniu oświaty widzi zasadniczy swój względem obywateli obowiązek. W szkołachoczesne miejsce zajmować będzie wychowanie obywatelskie, a dbając o obywateli stanowiska społeczne i kraju rozwój gospodarczy, szczególną troską otoczy się wykształcenie zawodowe.

Bez myśli twórczej i sprawnej nie da się pomyśleć społeczności żywotna, zwłaszcza jak polska w ogniu walki gospodarczych, narodowych i kulturalnych żyjąca, tedy na kształcenie i hart inteligencji szkolnictwo nacisk położy. Tylko zdolności decydować będą o dostępności wyższego wykształcenia.

W przeświadczeniu, że skarbem Narodu najcenniejszym i bytu Jego dźwignią jest ducha narodowego twórczość, Rzeczpospolita w szkole i poza szkołą najtroskliwszą otoczy opieką wszelakie przejawy twórczości na polu nauki, techniki, piśmiennictwa i sztuki, aby z twórczości tej działa wielopomnie wyrosły i imię polskie wśród narodów świata wlaowały.

XII. Kościół i wiara.

Kościół i wiara, najgłębsze uczucia i dążności najwznościejsze piastując, cieszą się opieką troskliwą Rzeczypospolitej. Poręcza ona wszystkim obywatelom pokój w wierze i obrządków religijnych wolność. Wolności jednak wyznania nie wolno używać w sposób uwłaczający innym i nikt nie może się uchylić od pełnienia obowiązków publicznych w imię swoich wierzeń religijnych.

Stosunek Rzeczypospolitej do Kościoła katolickiego będzie określony w ustawach na podstawie porozumienia ze Stolicą Apostolską, zaś stosunek do innych kościołów i wyznań po wysłuchaniu uchwał ich reprezentacji.

Członkowie wyznania prawnie nie uznanego nie mogą spełniać publicznie swoich obrządków religijnych, a w miejscach zamkniętych mogą je sprawować, o ile nie sprzeciwiają się prawu lub obyczajności.

We własności dusz widzi Rzeczpospolita czynnik wydoskonalenia ludzkości, społeczności i obywatela. Ku temu również zdąży niniejsza podstawa ładu Rzeczypospolitej Polskiej.

Warszawa, dnia 3 maja 1919 roku.

Minister Spraw Wewnętrznych

m. p. S. Wojciechowski.

Minister Sprawiedliwości m. p. L. Supiński.

Minister Spraw Wojskowych

m. p. Józef Leśniewski, gen. por.

Minister Skarbu m. p. Karpiński.

Minister Pracy i Opieki Społecznej m. p. J. Iwanowski.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych

m. p. Janicki.

Minister Robót Publicznych m. p. Pruchnik.

Minister Kolei Żelaznych m. p. I. Eberhardt.

Minister Poczty i Telegrafów

m. p. Hubert Ignacy Linde.

Minister Zdrowia Publicznego

m. p. Tomasz Janiszewski.

Minister Sztuki i Kultury m. p. Z. Przesmycki.

Minister Wyznań Religijnych

i Oświecenia Publicznego

m. p. Jan Żukaszewicz.

Ukończywszy czytanie deklaracji, Minister zapowiada, że przy naradach nad poszczególne zasady będzie je rząd uzasadniał, a od przejścia tych zasad zależy będzie wypracowanie dalszych szczegółów ustawy, rozwijających artykuły tej deklaracji.

Marszałek proponuje dyskusję odroczyć do piątku, aby stronnictwa miały czas zająć stanowisko względem deklaracji rządowej.

Pos. Rataj wskazuje na to, że imieniem klubu Polskiego Stronnictwa Ludowego (P. S. L.) wniósł projekt zasad konstytucji pod tytułem „Podstawa ładu Rzeczypospolitej Polskiej”. Prosi, żeby projekt ten był poddany pierwszemu czytaniu i dyskusji.

Pos. Korfanty zwraca uwagę, że jest niemożliwe głosować nad tym wnioskiem formalnym, bo Sejm projektu P. S. L. nie zna.

Pos. Daszyński nie widzi powodu, dlaczego by wniosek posta nie mógł być czytany razem z wnioskami rządowym, tembardziej, że jest należycie podpisany.

Marszałek zapowiada pierwsze czytanie tego projektu na piątek razem z projektem rządowym. Izba przechodzi do p. 2-go porządku dziennego,

sprawozdania komisji przemysłowo-handlowej w przedmiocie ustawy o przeznaczaniu 75 milionów mk. na

algowe pożyczki dla przemysłowców i 25 milionów dla drobnych przemysłowców i rzemieślników.

W dyskusji głos zabierali postowie: Rudnicki, Szmański, Weinzier, Szerkowski, Wasilewski, Maślanka, Minister Przemysłu i Handlu Hącia (którego mowę w brzmieniu urzędowym podamy w n-rze najbliższym) i ks. Sędzimir. Ostatecznie sprawę zdecydowano odesłać do komisji przemysłowo-handlowej.

Przystąpiono do p. 3-go porządku dziennego,

pierwszego czytania Ustawy Monetarniej.

Zabrał głos p. Minister Skarbu Karpiński, którego przemówienie w brzmieniu urzędowym zamieścimy w n-rze najbliższym.

Punkt 4 porządku dziennego odłożono na życzenie niektórych posłów na później.

Nastąpiło

pierwsze czytanie ustawy o tymczasowym zapotrzeniu wdów i sierot po wojskowych wojska polskiego poległych lub zmarłych wskutek obecnych akcji wojennych. (P. 5 porz. dzien.)

Po przemówieniu pos. Liebermana sprawę odesłano do komisji budżetowo-finansowej.

Bez dyskusji odesłano do komisji wojskowej ustawę o rejestracji oficerów. (P. 6 porz. dzien.)

Nastąpiły wnioski nagłe. Przyjęto nagłość wniosku pos. Skarbka w sprawie wydania ustawy o lichwie wojennej, przewidującej karę chłosty na paskarzy, a w pewnych ciężkich wypadkach karę śmierci.

Dalej uchwalono jednomyślnie nagłość wniosku posłów Zw. Narodowo-Ludow. w sprawie napadu wojska niemieckiego na terytorium Rzeczypospolitej. Mianowicie 29 kwietnia m. Wieruszów w ziemi Wieluńskiej w samo południe ostrzeliwano z armat niemieckich z za linii demarkacyjnej, skutkiem czego 9 osób straciło życie, 6 zostało ciężko ranionych, a około 100 lekko. Niemcy grozili dalszym bombardowaniem miejscowości, ażeby wymusił dostarczenie koni, jakoby skradzionych wojsku niemieckiemu. Wniosek proponuje założenie najuroczystszejszego protestu, dalej polecenie Rządowi, aby wystąpił w sposób jak najenergiczniejszy do rządu niemieckiego o natychmiastowe i zupełne zadośćuczynienie z zagrożeniem zastosowania przez Rzeczpospolitą odpowiednich środków obronnych i odwetowych. Wreszcie wniosek proponuje wysłanie komisji na miejsce w celu zbadania okoliczności i skutków napadu. Komisja ma zdać sprawę w ciągu 7 dni.

Pos. Korfanty wniósł, aby natychmiast odbyły się obrady merytoryczne nad tą sprawą, na co izba się zgodziła.

Pos. Korfanty: Władze wojskowe w Poznaniu w tych dniach odebrały dokument głównej kwatery niemieckiej, w którym wyzwa ona wszystkie komendy niemieckich sił zbrojnych, znajdujące się jeszcze na ziemiach polskich, aby bezustannie prowokowały i atakowały wojska polskie i ludność polską, by doprowadzić do wojny polsko-niemieckiej. (Głos: Niesłychane!)

Dokument ten mamy w naszym ręku i wczoraj telegramem isłowym został on obwieszony całemu światu. W dokumencie tym Główna Kwatera wskazuje i na to, że zawikłania, wywołane przez te prowokacje niemieckie, Niemcy przedstawiają w Spaa tak, jakoby prowokacje nastąpiły ze strony polskiej. Postępowanie to uwidocznilo się już w owych protestach p. Erzbergera i przedstawicieli Rzeszy niemieckiej, składanych na ręce komisji pokojowej w Spaa i Paryżu, w których bezustannie wskazują na ataki polskie i skarżą się na to, jakoby wojsko polskie na całej linii atakowało wojsko niemieckie. Kłamstwo i hipokryzję tej niemieckiej należy z tego miejsca napiętnować przed całym światem (Brawo).

Do szeregu tych haniebnych prowokacji należy także wypadek, który miał miejsce 29 kwietnia b. r. w miasteczku Wieruszowie, niedaleko Podzamcza, ziemi Wieluńskiej. Tam o godz. 11 artylerja niemiecka zaczęła ostrzeliwać spokojne miasteczko, w którym właśnie odbywał się jarmark. Rzucono na miasteczko około 12 strzałów armatnich. Zabito 8 osób, w tem 4 kobiety i jednego ucznia gimnazjalnego w wieku lat 9. Oprócz tego zostało ciężko zranionych 19 osób, z których 6 już umarło, a ponadto jeszcze przeszło 100 osób odniosło lekkie rany. Około godz. 1 kilku mieszkańców udało się do Podzamcza do władzy wojskowej niemieckiej z prośbą o wyjaśnienie przyczyn bombardowania. Komendant niemiecki oświadczył, że wojsku niemieckiemu skradziono kilka koni i jeżeli natychmiast ludność nie zwróci 12 koni, lub nie złoży 40.000 mk., to bombardowanie rozpocznie się ponownie po południu o godz. 5.

Chodzi o to, aby suwerenny Sejm przed światem całym napiętnował tę niesłychaną napaść, oraz o to, aby Sejm i Rząd odpowiednio do ważności tego faktu poczyniły kroki. W czasie przedwojennym taki wypadek byłby casus belli. Dlatego wobec doniesłości tego wypadku i wobec naruszenia suwerenności Rzeczypospolitej Polskiej przez bandy Grentzschutzów niemieckich, wobec tego, że Niemcy w tym wypadku w

najwyższym stopniu obrazili prawo i to w chwili, gdy krajają się przed całym światem i powiadają, że w przyszłości chcą państwo swoje oprzeć na podstawie prawa, gdy apelują do uczuć prawnych całego świata, należy, aby suwerenny Sejm polski na podstawie właśnie tego faktu żądał satysfakcji za gwałt, popełniony na suwerenności Rzeczypospolitej Polskiej, i zadośćuczynienia za krzywdy i szkody, wyrządzone ludności polskiej.

Wypadek ten nie jest odosobniony. Na parę tygodni przedtem niemieckie bandy pograniczne (tak nazywamy Grenzschutz) przekroczyły również granicę Rzeczypospolitej Polskiej, wpadły przez Królestwo na terytorjum strzeżone przez wojsko poznańskie i z tyłu za chodząc, wzięły do niewoli kilku żołnierzy wojska polskiego, stojącego w W. Ks. Poznańskim. Oprócz tego te bandy w Prusiech Królewskich i na Górnym Śląsku na każdym kroku dopuszczają się niesłychanych czynów barbarzyńskich na ludności polskiej, przeciw czemu z tego miejsca mówca zakłada najuroczystszy protest.

Wobec tych wszystkich wypadków mamy prawo żądać, aby Sejm wybrał komisję, która by razem z przedstawicielami Rządu udała się do owego miasteczka i stwierdziła okoliczności i skutki napadu, mamy prawo żądać, aby Rząd Rzeczypospolitej Polskiej za pośrednictwem jakiegoś państwa neutralnego zwrócił się do rządu republiki niemieckiej i żądał dania jak najzupełniejszej satysfakcji oraz wynagrodzenia szkód.

Proszę o jedynomyślne uchwalenie tego wniosku. (Brawa).

Izba wniosek jedynomyślnie przyjęła.

Nastąpiły obrady nad nagłym wnioskiem pos. Małewskiego w sprawie gwałtu, popełnionego na Wydziale Wykonawczym Sejmiku powiatu Płońskiego i rozbrojenia wojska przez tłum bezrobotnych. 23 kwietnia w Grodzisku tłum bezrobotnych, liczący półtora tysiąca ludzi, otoczył lokal, w którym obradował ów wydział, i oblegał go od godz. 3 do godz. 8-ej, żądając zniesienia uchwały w sprawie placu akordowej przy robotach publicznych. Uchwała ta zapadła była jedynomyślnie ze względu na niską wydajność pracy. Rokowania nie doprowadziły do żadnego wyniku. Wobec coraz groźniejszej postawy tłum wzywano milicję ludową, która jednak zachowała się zupełnie biernie. Tłum zwrócił zabraną broń i rozszedł się dopiero po wydaniu pisemnego zobowiązania, że roboty będą na dawnych warunkach rozpoczęte nazajutrz. Wojsko aresztowało 4 robotników, których natychmiast puszczono. Wobec tego wzywa się Rząd, aby do dnia 14 przeprowadził surowe śledztwo w tej sprawie i ukarał winnych, aby w przyszłości nie tolerował przejawów anarchii, dalek, aby w terminie dwutygodniowym przedłożył projekt ustawy, zabezpieczającej wydajność pracy robotników, zatrudnionych przy robotach publicznych, oraz aby przestrzegal stanowczo zasady zatrudniania przy robotach publicznych wyłącznie bezrobotnych.

Nagłość wniosku przyjęto i odesłano wniosek do komisji administracyjnej.

Na tem o godz. 6 min. 45 posiedzenie zamknięto. Następne — dziś punktualnie o godz. 3 i pół. Marszałek oznajmił, że posiedzenie potrwa krótko, gdyż w piątek mają się odbyć obrady nad konstytucją, a przedtem trzeba dość licznych posiedzeń klubów i stronnictw.

Kronika polityczno-społeczna.

Rocznica bitwy pod Kaniowem. W dniu 11 maja przypada rocznica bitwy pod Kaniowem, związanej z dalszemi dziejami b. II Korpusu generała Hallera. Dla uczczenia pamiętnego momentu niedawno staczanych walk i bojów zawiązał się specjalny Komitet Obchodowy, pragnący zorganizować w dniu tym Święte Kaniowskie.

Oficerowie b. II Korpusu, którzy pragną wziąć udział w zamierzonych uroczystościach, winni do dnia 9 maja zawiadomić osobiście lub telefonicznie Komitet Obchodowy, pod następującym adresem: Komisja dla spraw b. II Korpusu przy Departamencie Personalnym Ministerstwa Spraw Wojskowych, lub podpułk. Jerzy Gattawa, wiceprezes Związku b. II Korpusu, (Aleja Róż 9).

Podziękowanie. Ekspozytura Sekcji Opieki Ministerstwa Spraw Wojskowych Okręgu Gen. Warszawskiego, składa serdeczne podziękowanie: Agencji Kinematograficznej „Corso“ za ofiarowanie na rzecz inwalidów Mk. 2.702,80, jako 10% od dochodu firmy za czas od 8-go do 14-go kwietnia r. b.; firmom „Argus“, „Polifilma“ i „Corso“ za bezpłatne wypożyczenie film dla kinematografu „Opieka“, którego dochód obrócony jest całkowicie na zwiększenie funduszu inwalidzkiego; firmie „Ulrich“ za bezinteresowne udekorowanie na stałe roślinami teoz kinematografu; i Towarzystwu Akcyjnemu „Karol Scheibler“ w Łodzi za ofiarowanie płótna na ekran.

TELEGRAMY.

Komunikat sztabu generalnego.

Warszawa, 6 maja. (PAT.) — Front galicyjski: Pod Lwowem słaba akcja naszej artylerji i zwykła wymiana strzelów karabinowych.

Patrole nasze dotarły do Dobrosina (na półn. zach. od Żółkwi), skąd zostały silnie ostrzelane. Poza tem na całym froncie spokój.

Front wołyński: Na północny zachód od Bełza nieprzyjaciel opuścił Korczmin, Machnówek i Worochtę.

Front litewsko-białoruski: Na całym froncie ożywiła działalność bojowa.

Zastępca Szefa Sztabu:

Haller, pułkownik.

Komunikat poznański.

Poznań, 6 maja. (PAT.) — Front północny: Na prawym skrzydle zwykle ostrzeliwanie naszych pozycji z broni ręcznej. Pod Smogorzewem odparto patrol niemiecki. Na reszcie frontu spokój.

Front zachodni: Pomiędzy Miałą a Marjanowem odrzucono patrol niemiecki, przyczem zdobyto karabin maszynowy i amunicję. Przed północą niemiecki pociąg pancerny zaatakował stację Miałą, którą ostrzeliwał z armat. Zmuszono go do ucieczki. O godz. 2 nad ranem powtórzył się atak pociągu pancernego. W ataku brały udział także 2 kompanie piechoty. Atak zalał się w naszym ogniu. Nad Wartą zwykła działalność patroli niemieckich. Odparto je pod Zatumem, Aleksandrowem, Kolnem i Kamionką. Pod Zbąszczyem i Wolsztynem spokój. Pod Leszmem zwykła strzelanina. Artylerja bombardowała wczorajem Sowiny.

Front południowy: Przez całą noc ostrzeliwał nieprzyjaciel pod Zdunami z kulomiotów i karabinów najsze posterunki. Na Pieski i Ostatni Grosz padło kilka granatów.

Pułkownik Wroczyński, szef sztabu.

REPERTUAR TEATRÓW WARSZAWSKICH.

Teatr Wielki. Dziś „Hugonoci“, jutro „Straszny Dwór“.
Teatr Rozmaitości. Dziś „Tamten“, jutro „Pan poseł“.
Teatr Letni. Dziś i jutro „Medal Trzeciego Maja“.
Teatr Nowości. Dziś „Ewa“, jutro „Dokola miłości“.
Teatr Mały. Dziś i jutro „Brat marnotrawny“.
Teatr Polski. Dziś „Pani Chorażyna“, jutro „Szczęście Frania“.

Firmy polskie zaprasza się do składania ofert na dostawę materiałów, narzędzi i urządzeń znajdujących zastosowanie w kolejnictwie.

Bliższych szczegółów udziela **Centralny Zarząd Kolei Wojskowych, Warszawa, ul. Wierzbowa 9.** 1559

KONKURS.

Izba notarialna w Krakowie rozpisuje konkurs na urząd notariusza w Kalwarii, opróżniony przez śmierć ś. p. D-ra Kazimierza Więckowskiego, i na urząd notariusza w Andrychowie, opróżniony przez śmierć ś. p. Kazimierza Baka, względnie na każdą posadę notariusza, jaka w drodze przeniesienia w okręgu Sądu apelacyjnego w Krakowie, na skutek obsadzenia powyższych posad się opróżni.

Podania należy wnieść do Izby notarialnej w Krakowie do dnia 1 czerwca 1919 r. włącznie.

Kraków, dnia 30 kwietnia 1919.

Zagubione paszporty:

- Szlamy Dawida Rodyńskiego, Śródkowa 11. (1408)
- Borucha Finkelsztajna, Miła 11. (1409)
- Pinkusa Goldsztejna, Miła 11. (1410)
- Henryka Godlewskiego—Pelocowizna, Widok 11. (1412)
- Nechuma Berka, Bonifraterska 19. (1413)
- Fiszla Alperta, Wałowa 6. (1414)
- Fajgi Utniekiej, Franciszkańska 21. (1415)
- Eli Frenkiel—Nowogrodzka 18A. (1416)
- Ruehli Gutrat—Dzika 8, m. 62. (1417)
- Pinchosa Gotfrejda—Muranowska 40. (1419)
- Gdała Kaca—Muranowska 40. (1420)
- Heleny Klatte, ul. Kowieńska 5. (1421)
- Haima Torcajga, Żelazna Brama 8. (1422)
- Karola Bibrycha, Ogrodowa 43. (1423)
- Lejba Lindenburga—Pawia 51. (1424)
- Antoniego Dygnarowicza, Solec 64. (1425)
- Józefa Blumenberga, Krak.-Przedmieście 64. (1428)
- Pawła Sniowski-go, Nowogrodzka 29. (1429)
- Isiera Mendla Mondelzona, Nowowinlarska 16. (1433)
- Joska Goldtajnada, Łomżyńska 2. (1434)
- Izraela Moszka Kiełmanowicza, Łomżyńska 2. (1435)
- Izraela Moszka Goldberga, Łomżyńska 2. (1436)
- Soliga Grünberga, Radzyńska 28/30. (1437)
- Moszka Pinkusa Frenka, Krochmalna 21. (1438)
- Hersza Michuła Szulzlepera, Franciszkańska 20. (1439)
- Mosesa veł Jankla Moszka Grosmana, Franciszkańska 4. (1440)
- Natalji Wojter, Chłodna 16, m. 26. (1441)
- Szyfry Kawy, Dzielna 48. (1442)
- Rywy Łaji Garbarz, Pawia 5. (1444)
- Benjamin Teller i Chai Szywy Teller, Smocza 28. (1448)
- Grzegorza Wyskwar, Grzybowska 130. (1447)
- Szymona i Alta Goldsztejna, Nizka 60, m. 55. (1448)
- Jakóba Grynberga, Łochowska 70. (1449)
- Władysława Tufo, Pańska 65. (1450)
- Szymona Oszozyk, Kalikata 12. (1451)
- Tamary Zelmanowicz, Pawia 37a. (1452)
- Zofji Zamulskiej, Račna 11, m. 9. (1453)
- Moszka Fiszbejna, Sierakowska 5. (1462)
- Żyszkowskiego Andrzeja, Praga, Kawenczyńska 8. (1463)
- Herszla Feltmana, Pawia 64. (1464)
- Jakóba Arji Laskowskiego, Rynkowa 11. (1465)
- Izaaka Szymona Finkelsztajna i Łai Finkelsztajn, Krochmalna 12, m. 39. (1466)
- Szajndla Szainberga, Brzeska 4. (1457)
- Futy, Dory, i Berty Halperina, Nowolipki 14. (1473)
- Małgorzaty Piwowarowy, Obozowa 52 m. 4. (1474)
- Jakóba Olszewskiego, Szara 6. (1475)
- Jankiela Zeingera, Krochmalna 24. (1476)
- Estery Grinbrat, Nowolipki 51 a. (1477)
- Czesława Kamera, Furmańska 16 m. 43. (1478)
- Szlamy Filipsohna, Ostrowska 17. (1479)
- Sury Samorok, Pawia 7. (1480)
- Aleksandra Czarnieckiego, Duża 18. (1482)
- Henryka Gipsa, Marji Gipsowej, Wołowa 4. (1483)
- Józefa Zaborowskiego, Parafialna 41. (1484)
- Karoliny Hermanowej, Włochowska 14. (1485)
- Trydycha Heraufa, Grzybowska 56. (1487)
- Haji Goleobelowej, Wałowa 6. (1488)
- Chaima Mordkowicza, Franciszkańska 21. (1490)
- Eugenji Zochowskiej, Stenna 83. (1491)
- Melecha Feller, Nowolipki 62/14. (1492)
- Izraela Mordka Weichselisza, Leszno 47/5. (1493)
- Chaji Cyrlji Frenkielowej, Dzielna 25. (1494)
- Kully Gryzowej, (1495)
- Arona Kuśmierza, Nizka 59. (1496)
- Hersza Lajba — Ciechanów — Stawki 9. (1497)
- Antoniego Bronisławskiego, Pawia 80. (1498)
- Dawida Zylbermana Radzyńska 32 m. 2. (1500)
- Gerszona Henocha Posnera, Topiel 5. (1505)
- Piotra Królikowskiego, Tanka 42 m. 5. (1506)
- Marka Munka, Ogrodowa 26. (1507)
- Marji Broumardowej, Gęsia 71. (1509)
- Tenenbaum Abram, Nowolipki 9. (1570)
- Hersza Izaaka Gelbisza, Nowolipie 12 m. 17. (1511)
- Feldmana Szaji, Radzyńska 40. (1512)
- Buracha Dankmaka, Radzyńska 40. (1513)
- Gurwiczowej Felicji, Wilcza 30 m. 18. (1517)
- Szula Majera Berensztajna, Pawia 92. (1579)
- Łaji Wasermanowej, Marjańska 3. (1520)
- Narodowskiego Ghaima, Nalewki 37. (1521)
- Adeli Witenbergowej, Nowolipie 43. m. 34. (1522)
- Stefana Trybalskiego, Młynarska 4. (1524)
- Jakóba Leszno, Pl. Krasińskich 2. (1525)
- Krzyształa Lelika, Muranowska 40. (1526)
- Lucji Hergetowej, Sto Krzyńska 18. (1527)
- Lina Zelda, Nowolipki 64. (1529)
- Zofji Szymczak, Okopowa 44. (1533)
- Jana Grabowskiego, Towarowa 42. (1534)
- Szajndla Hirszfinkel, Marszałkowska 60. (1536)
- Mordki Josefa Hallera, Dzika 36. (1587)
- Eli Lipszczy, Miła 3. (1538)
- Moszka Dawida Goldsztejna, Górczewska 57. (1569)

URZĘDOWA TABELA WYGRANYCH

IV-klasy Loterii Klasycznej R. G. O.

jest do odebrania przez pp. kolektorów w biurze Loterii.

ul. Kredytowa № 4, w godzinach biurowych. 1603

